

Tisztelt Képviselők!

A település szociális rendeletének felülvizsgálata azért vált szükségessé, mert a központi jogszabályok folyamatos változása kapcsán a rendeletet annak elfogadása óta már számtalanszor módosítani kellett. Az újabb törvényi változás miatt úgy döntöttünk, hogy a könnyebb áttekinthetőség és alkalmazhatóság érdekében inkább egy teljesen új rendeletet alkotunk, mely a körjegyzőség mindhárom települése esetében hasonlóan épül fel.

A rendelet „a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról” szóló 1993. évi III. törvény, valamint „a pénzbeli és természetbeni szociális ellátások igénylésének és megállapításának, valamint folyósításának részletes szabályairól” szóló 63/2006. (III. 27.) Korm. rendelet előírásainak figyelembevételével készül. A szabályozás célja a törvény végrehajtása, tehát a rendeletünk csak olyan szabályokat tartalmaz, melyekre a törvény konkrét felhatalmazást ad. Másrészt pedig a rendelet nem tartalmaz olyan rendelkezést, mely a törvényben, vagy a kormányrendeletben már szerepel. Fentiek miatt a rendeletünk csak a fenti jogszabályokkal együtt értelmezhető és alkalmazható.

Az előterjesztést igyekeztünk úgy elkészíteni, hogy a törvény és a kormányrendelet ismeretének hiányában is érhető legyen az önkormányzati rendelet tervezete. Amennyiben azonban valakit a törvény, illetve a kormányrendelet szabályait is meg akarja ismerni megtalálhatja ezeket a jogszabályokat a www.magyarorszag.hu internetes honlapon (ld. jogszabálykereső funkció).

Ennek a szöveges előterjesztésnek tehát az a célja, hogy megkönnyítse a rendelet értelmezését. Az előterjesztés egyébként a rendelet-tervezet szerkezetét követi, tehát célszerű a két dokumentumot párhuzamosan átolvasni.

Az eljárási rendelkezések:

- A törvény szabályozza a hatáskör, és illetékesség kérdését, ezért arra a helyi rendeletben nem lehet kitérni. A tervezet ezért nem is tartalmaz ilyen szabályokat.
- Az alapvető eljárási szabályokat a törvény, és a kormányrendelet tartalmazzák, tehát itt csak a települési önkormányzat képviselő-testületének hatáskörébe tartozó ellátásokat lehet szabályozni (ld. Sztv. 10. § (1) bekezdésében kapott felhatalmazás). Az átmeneti segély, a lakásfenntartási támogatás és a temetési segély esetében magasabb szintű jogszabály nem részletezi a kérelem tartalmát, teret adva így az önkormányzati szabályozásnak. A többi ellátás igényléséről a kormányrendeletben részletes szabályok találhatóak, illetve a kérelemre formanyomtatványt is rendszeresített a jogalkotó, így azokat helyi rendeletben szabályozni nem lehet.
- A szociális ellátásokkal kapcsolatos hatásköröket vagy a képviselő-testület, vagy a jegyző gyakorolja. Utóbbi esetben nincs szabályozási lehetősége az önkormányzatnak, mivel a jegyző itt lényegében állami feladatot lát el. Előbbi esetben azonban a hatásköröket átruházhatja a polgármesterre, vagy valamelyik bizottságra. Tanácsos is ezt megtenni, egyrészt mert ez a jól bevált gyakorlat tehermentesíti a képviselő-testületet, másrészt, mert így fellebbezési lehetőség is nyílik az ügyfelek részére (ld. a bizottság döntése ellen a Képviselő-testülethez fellebbezhetnek.) Az átmeneti segély a szociális ügyekkel foglalkozó bizottság hatáskörébe tartozna, a polgármester csak rendkívüli esetben (ha sürgős segítség kell) adhat ilyen segélyt és csak legfeljebb 50.000,- Ft összegben (ld. később az átmeneti segély szabályozásánál).

Aktív korúak ellátása:

Légyegében ez az ellátás szolgál az aktív (tehát munkaképes korú, de nem dolgozó) személyek rendszeres segélyezésére. Az aktív korúak ellátása gyűjtő fogalom, mely magában foglalja az alábbiakat:

- rendszeres szociális segély
- foglalkoztatást helyettesítő támogatás (korábban: rendelkezésre állási támogatás, illetve bérpótló juttatás)
- közfoglalkoztatás (korábban: közcélú munka).

A törvényalkotó célja az volt, hogy minden munkaképes korú személy dolgozzon meg a segélyért. Ezt hívják közfoglalkoztatásnak. Van olyan eset, amikor valaki átmenetileg, vagy tartósan önhibáján kívül nem tud dolgozni, például ha az önkormányzat nem tud munkát adni számára, vagy az egészségügyi alkalmassági vizsgálat még nem történt meg. Ezekben az esetekben kap foglalkoztatást helyettesítő támogatást (Jelenleg: 28.500,- Ft/hó).

A rendszeres szociális segélyt (Jelenleg: 28.500,- Ft/hó) már csak azok a személyek kaphatják, akik valamiért (pl. egészségügyi okok miatt) egyáltalán nem képesek a közfoglalkoztatásban részt venni. A törvény meghatároz ilyen eseteket, de felhatalmazást ad az önkormányzatoknak is, hogy ezeket további esetekkel kiegészítse (ld. Sztv. 37. § (1) bekezdés d) pontja). Ez alapján a rendeletünk 3. § (1) bekezdése a várandós kismamák és az állapotuk miatt dolgozni képtelen személyek esetében is rendszeres szociális segély megállapítását teszi lehetővé.

A törvény szerint az együttműködési kötelezettség tartalmát, a beilleszkedést segítő program típusait és az együttműködés megszegésének eseteit is szabályozni kell, ezért ezeket a rendeletünk 4-6. §-ai tartalmazzák. A rendelet ezen részét a Családsegítő Szolgálat munkatársával is egyeztetjük.

Ápolási díj

Ápolási díj megállapítására három különböző feltételrendszer alapján kerülhet sor. Ebből kettőt a törvény szabályoz, tehát itt nincs feladata az önkormányzatnak. A harmadik esetben az önkormányzat kap szabályozási lehetőséget az alábbi korlátozásokkal:

- a rendeletben a jövedelemhatár minimum az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összege (a továbbiakban: minimál nyugdíj) kell, hogy legyen, egyedülállóknak esetében pedig minimum annak 150 %-a. Ez összességében 28.500,- Ft-ot, illetve 42.750,- Ft-ot jelent. A rendelet-tervezetben javasolt jövedelemhatár 150 % és 200 % (tehát 42.750,- Ft és 57.000,- Ft).
- Az ápolás díj összegét is szabályozni kell, de az legalább a költségvetési törvényben meghatározott összeg 80 %-a kell, hogy legyen, ami 23.600,- Ft-ot jelent. A rendelet tervezetben az összeget a minimummal egyezően javasoljuk megállapítani, mivel az így megállapított ellátást is az önkormányzat fizeti, tehát nem igényelhető vissza.
- Felhatalmazást ad továbbá a törvény annak szabályozására, hogy mi minősül az ápolói kötelezettség megszegésének.

Átmeneti segély

Az átmeneti segély szabályozása során kap az önkormányzat a legnagyobb mozgásteret. Az alábbi korlátozások azonban itt is érvényesülnek:

- a rendeletben a jövedelemhatár legalább a minimál nyugdíj összege kell, hogy legyen, egyedülállóknak esetében pedig minimum annak 150 %-a. A rendelet tervezetben ez 200% és

250 %, ami összegszerűsítve 57.000,- Ft, illetve 71.250,- Ft egy főre számított havi jövedelmet jelent.

- Az átmeneti segély megállapításakor nem csak a rendeletben meghatározott jövedelemhatárt kell figyelembe venni, hanem a törvényben megállapított feltételek teljesülését is, tehát azt, hogy a kérelmező létfenntartást veszélyeztető rendkívüli élethelyzetbe kerüljön, vagy tartósan létfenntartási gonddal küzdjön. Erre a rendeletben nem szükséges kitérni, mivel a törvényben benne van.

Az átmeneti segélyt főszabályként a szociális bizottság állapíthat meg 5.000,- Ft és 100.000,- Ft közötti összegben. Kivételesen, ha sürgős szükség indokolja a polgármester is adhat ilyen segélyt legfeljebb 50.000,- Ft összegben. Sajnos volt már példa arra, hogy ilyen gyorssegélyre volt szükség, így azt a lehetőséget feltétlenül indokolt fenntartani. A polgármester azonban csak a 3 esetben adhat ilyen segélyt (elemi kár, súlyos baleset, családeltartó halálesete). A bizottság később ezen felül is adhat támogatást a rászorulóknak, ha a jogosultsági feltételeknek megfelel.

Temetési segély:

A temetési segély törvényi szabályozása is liberálisnak mondható:

- A jövedelemhatár megállapítására az átmeneti segéllyel ismertetett feltételek vonatkoznak. A rendelet-tervezetben javasolt jövedelemhatár egységesen a minimál nyugdíj 400%-a (114.000,- Ft) annak érdekében, hogy minél többen részesülhessenek ebben a segélyben.
- A támogatás összege a törvényben meghatározott minimum, vagyis a helyben szokásos legolcsóbb temetési költség (200.000,- Ft) 10 %-a.

A köztemetés

A köztemetés a fentiekől (pénzbeli ellátások) eltérően már természetben nyújtott ellátásnak minősül, mivel itt lényegében arról van szó, hogy az elhunyt eltemettetéséről a polgármester gondoskodik és ennek költségeit később valamilyen módon áthárítja a hozzátartozókra (pl. hagyatéki teherként bejelenti a közjegyzőhöz). Lehet azonban a rendeletünkben olyan esetet megállapítani, amikor a köztemetés költségeinek áthárításától –részben, vagy egészben) el lehet tekinteni. Ennek megfelelően javasoljuk, hogy a köztemetés költségeinek felét az önkormányzat abban az esetben vállalja magára, ha az eltemettetésre köteles személy jövedelme nem haladja meg a 28.500,- Ft-ot, illetve egyedülélő személy esetében a 42.750,- Ft-ot.

Közgyógyellátás

A közgyógyellátás szintén természetbeni ellátásnak minősül. Ez három jogcímen állapítható meg, de ebből kettőt a törvény szabályoz, tehát a rendeletben csak a harmadikkal kell foglalkozni. E harmadik esetben a törvény elvárásai a szabályozással szemben az alábbiak:

- a jövedelemhatárt a rendeletben úgy kell szabályozni, hogy az a minimál nyugdíj 150%-ánál, illetve egyedülélő esetén 200%-ánál nem lehet alacsonyabb.
- a havi rendszeres gyógyító ellátás költségét, mint jogosultsági feltételt legfeljebb a minimál nyugdíj 25%-ában (7.125,- Ft) lehet megállapítani.

A rendelet tervezetében két esetet különböztettünk meg:

- általában a jövedelemhatár 250 % (71.250,-), illetve 300 % (85.500,-), a havi rendszeres gyógyító ellátás minimális költsége pedig 20 % (5700,-).

- kivételes méltányosság esetén a jövedelemhatár egységesen 300%, a gyógyító ellátás minimális költsége viszont 7.125,- Ft lenne.

Személyes gondoskodást nyújtó ellátások

A törvény a 86. § -ban meghatározza azokat az alapszolgáltatásokat, amelyeket minden önkormányzatnak biztosítania kell. Ilyen az étkeztetés és a házi segítségnyújtás. Ezen felül vannak olyan alapszolgáltatások, illetve szakosított ellátások, amelyeket csak akkor kötelező biztosítani, ha a település lakosságszáma bizonyos lélekszámot meghalad (pl. a családsegítés 2000 fő felett, az idősek nappali ellátása 3000 fő felett, a többi ellátás pedig 10.000, illetve 30.000 fő felett kötelező). Az Önkormányzat ezen kötelezettségeinek - a kötelező feladatokon messze túlmenően - a Kistérségi Társulással kötött megállapodás alapján tesz eleget.

Az önkormányzati rendeletben nem említett ellátásokról:

Az időskorúak járadékára, az egészségügyi szolgáltatásra való jogosultságra, a lakásfenntartási támogatásra és az adósságkezelési szolgáltatásra vonatkozólag nem tartalmaz szabályokat a rendeletünk. Az első kettő ellátás esetében nincs szabályozási felhatalmazás, ezeket tehát nem kell és nem is lehet helyi szinten szabályozni. Adósságkezelési szolgáltatás korábban sem volt a településen, mivel ezt nem kötelező biztosítanunk. A lakásfenntartási támogatás esetében lehetőség lenne vagy az állami támogatást kiegészíteni, vagy önálló támogatást megállapítani. A rendelet-tervezet előkészítése során ilyen igény nem merült fel, ezért ezzel nem foglalkoztunk. A Kormányhivatal álláspontja szerint a helyi lakásfenntartási támogatást kötelező megállapítani. Ezzel ellentétes álláspontot képviselnek az önkormányzatok, mivel ez a támogatás a saját költségvetésüket terhelné. A fenti jogértelmezési ellentmondás miatt a Kormányhivatal az illetékes minisztérium szakvéleményét kérte, mely a mai napig nem érkezett meg. A fentiek megtörténteig nem javasoljuk a rendelet elfogadását, mivel annak tartalmára a fenti ügy befolyással lehet.

Felhívjuk a figyelmet, hogy minden olyan esetben, amikor az önkormányzat a törvény jogosultsági feltételeket kiegészíti, tehát az ellátottak körét bővíti az ellátottaknak kifizetett juttatások az önkormányzat költségvetését terhelik. A törvény alapján megállapított ellátások esetében a központi költségvetés a kifizetett összegeket, vagy azok egy részét az önkormányzatnak utólag megtéríti.

A rendelet tervezetét a törvényességi felügyelet illetékes munkatársai és a családsegítő szolgálat munkatársa már véleményezték. Az elkészített rendelet-tervezet végleges formában csak a fent jelzett jogértelmezési kérdés eldöntését követően és az illetékes bizottság véleményének kialakítása után kerül a testület elé, azonban – tekintettel a döntés fontosságára - indokoltnak tartjuk, hogy a képviselők a tervezetet időben, már az előkészítési szakaszban megismerhessék.

Halászi, 2011. október 11.

dr. Kránitz Péter
körjegyző